

کتیبخانه و ئرشیفی
د. عوسمان دهشتی
له کتیبخانهی ناوهندیی
زانکووی کوویه

دەستپېشخەرىيەكى جوان و پېشوازىيەكى شايان

لە ھەرىمى زانكۆى كۆيەدا

بەئى وايە ھوكمى قەدەر واىكردوو، كاروانى ژيانىش چۆن دىت ئاواھاش دەبىرپىتەو، تەمەنىش دەگات بەدوامەنزل و تەواو دەبىت. حاجىي نەمر گوتەنى :

مەرگ و ژىن مىسلى سىبەر و تاوہ ئەوہى باقى بەمىنن ھەر ناوہ

سالانىك بوو چارەنووسى نەرشىف و كىتېبخانەكەم بېوو بەيەكك ئەو خەمانەى كە ھەمىشە لە مېشك و لە خەيالمدابوو، تىنوتاووىشى بۆدەھىنام تا ھەرچى زووہ بگەم بە برىارىك ئەو بارەوہ.

ئاكام و چارەنووسى ھەندئ ئە كىتېبخانە و نامەخانەى ناودارانم ئەبەرچاوبوو، ئە وىنەى نەرشىف و كىتېبخانەكەى د. كامىل ھەسەن بەسىر، د. ئاورەھمانى حاجى مارف، بەشيك ئە كىتېبخانە و

ئەرشىفى مەلای گەرە و مەسعود مەلمەد، ھى سەيد عوبەيدوللاى ئەيىوبىيانى مەرکەزى (بېرەك) ئە مەباد...، تا بە ئەرشىف و نامەخانە مەزن و دەولەمەندەكەى مامۇستاي كۆچکردوم د. مارف خەزانەدارىش پادەگات، ئېرەدا بەداخ و كەسەرىكى زۇرەو ھەر ئەوئەندە دەئېم كە بەرەستى بارودۇخ و چارەنووسىيان ئەو ئەبوو كەوا مرۇف پېي ئاسوودە و پېي دلخۇش بېت).

ئەسەرەتادا مەلای خۇمەو پېرۇزەيەكەم بۇ دوارپۇزى كىتەبخانەكەم ئەبەرچاوغرتىبو ئەوئەش بە پەيوەندى ئەگەل كىتەبخانە ديار و دەولەمەندە كەسىيەكانى شارەكەم، ئە وئەنى ئەرشىف و نامەخانە دەولەمەندەكەى مومتاز حەيدەرى، فەرھاد عەونى، عەبدوئەلا زەنگەنە، مامۇستا ئەزاد، تارىق جامباز...، ئەلای يەك دووانىكىش ئەم كەسايەتییە بەرپىزانە و خەلكانى تىش مەسەلەكەم دركاندبوو، بەلام بەپىرەو ھاتن و وەلام و پېشوازیيەكى ئەوتۇم دەسگىر ئەكردبوو، بۇيە ھاتبوومە سەر ئەو قەناعەتەى كە دەبىن خۇم مشورى ئەوكاروبارانەى خۇم بخۇم و گەرە ئەسەر ھېچ پلان و پېرۇزەيەكى دىكە ئەكەم. بزاردەى دىكەشم ئەبەردەمدا ھەبوو بۇ بەخشىن و پېشكەشكەشكردنى

كتیبخانهكه، له نمونهی پیشكهشکردنی کتیبخانهكه به (بنكهی ژین) له سلیمانی، یاخود (ئهكادیمیای كوردی) له ههولیر، بهلام ئهوهی ههركیز بهخهیاڵمدا نهدههات و دلم بۆی نهدهچوو، فرۆشتن و گۆپینهوهی کتیبهكانم بوو لهبهرامبهرك گۆژمهیهك پارهوپوول، جا چ كهم بێت یاخود زۆر. ههربۆیه بیرم بهلای بژاردیهکی دیکهوه پۆیشت، بژاردیهکی ریکوگونجاوو دروست، ئهویش بهخشین و پیشكهشکردنی تهواوی کتیبخانه و ئهرشیفهكهم به زانکۆی کۆیه بوو. ئهویش له ریگهی ههنديك پيشنياز و داخوازيهوه بهو مهرجesh له ژیر سهپهرشتی و چاوهديری خۆمهوه جیبهجی بکریت.

ئهوهی راستی بێت وا بۆ بیست ساڵ دهچیت بهنده لهو زانکۆ دیار و درهوشاوهی کوردستاندا ژيانی وهزيفی بهپۆی دهكههه و به گویرهی توانا دريژه بهكار و بهخزمهتی زانستی خۆم دهدهم. سالانیکی هههه بهپیتی تههمنهان لههه زانکۆیهدا بهپیکردوهه، ههه لهپهروهده و پیگهیانندی دهیان و سهدان خویندکاری گهنج و لاوی کچ و کوری کوردان له قۆناغه جیاجیاکاندا، تا ئهوهی بهشیک له

خویندکاره کانمان له رشتەى خویندنى بالآ و ماجستیر و دکتۆرا، له ئیستادا مامۆستا و کادیری ئەکادیمی تەواو و پێگەشتوون و بەشانا زییەو بوون بە هاوڕێ و هاوکار و هاوپیڤشەى خۆمان له بەشەکانى زمانى کوردی له زانکۆکانى کوردستاندا. له لایەكى دیکە بەشیکى هەرە زۆرى کاروچالاكى و پرۆژە زانستى و فەرھەنگیە کانمان، له چاپ و بلۆکردنەوہى کتیب و توێژینەوہ و بەشداریکردن له کۆرۆکۆنفرانس و سیمینار و وۆرکشۆپى زانستى.. له م زانکۆیەدا و لەماوہى ئەم بیست ساڵەدا بە ئەنجام گەیاندووه. سەربارى ئەوہى کە لەم ماوہیەدا لەو مووچەو بەراتەش بەھرمەند بووین کەوا پیمان رەوا بینراوہ و بەو ھۆیەوہ ژيان و گوزەرانیكى زۆر باش و شایستەمان بۆ دا بین بووہ، ئەنجا ئەو سۆز و ریز و میھرو موحبیبەتەش لەولاوہ بوەستى کە لەلایەن خویندکاران و مامۆستایانى ھاوپیڤشەمان، بەتایبەتیش ستافى کارگێرى و دەستەى سەرۆکایەتى زانکۆ لەو ماوہیەدا بە بەردەوامى لە ئاستماندا نویندراوہ، کە بۆ ھەمیشە مایەى شانازییەكى زۆر گەورەى و کە ھەتا دونیا بەدونیا بێت و ئیمە تیايدا زیندوو بین، ئەوا پییەوہ دەنازین و ھەرگیز لەبیری ناکەین. بە

كورتى ئەم بژاردەيەى دوایی بۇ بەندە، رېك و رەوان كالای پېبەقەد بالابوو، بۇيە دەمودەست بى سەمىنەوۋە كەوتىنە بىرکردنەوۋە بۇ چۆننەتەى بەئەنجام گەياندن و جىبەجىكردنى. ھەنگاوى يەكەم ئامادەكردنى ياداشتېك بوو كە ئاراستەى سەرۆكايەتەى زانكۆى بكەين و تىايدا نيازوخواست و پلان و پېرۆژەكەمان لەو رۋوۋەوۋە بۇ بخەينە رۋو، ئەنجا ھەر بەو شىۋەيە لە كۆتايى سالى خويندنى ۲۰۲۰-۲۰۲۱ ۱۰ د و لە مانگى حوزەيرانى ۲۰۲۱-۱۰ دەقى ئەم ياداشتەمان ئاراستەكردن:

بۇ بەرپىز: سەرۆكى زانكۆى كۆيە

بەرپىز: ياريدەدەرى سەرۆكى زانكۆ بۇ كاروبارى زانستى و خويندنى بال

بەرپىز: ياريدەدەرى سەرۆكى زانكۆ بۇ كاروبارى كارگىپرى و دارايى

بەرپىزان: ئەندامانى ئەنجومەنى زانكۆ

بابەت: یاداشتیک سەبارەت بە نیازی پێشکەشکردنی کتێبخانە و نەرشیزی تایبەتی خۆم بە کتێبخانەی ناوەندی زانکۆی کۆیە

بەرپێزان بەسلاویکی گەرمەووە...

بەندە (پ.د.عوسمان دەشتی)، بۆ بیست ساڵ دەچیت، وەکو مامۆستا ئە زانکۆی کۆیە دەستبەکاربووم و زۆریشی نەماوە خانەنشین بێم، بەهۆی ھۆگریم ئەگەڵ دونیای نووسین و کتیب و پۆشنبیری و خویندەنەووە ھەر ئە دەستپیکێ تافی لاویتیمدا، ئە پال بەشداری و تیکە لاویم ئەگەڵ کاری ریکخراوەیی و سیاسی و خەباتی نەتەوویی و نیشتمانیدا، ئەمانە بوونەتە مایە ئەووی کە ئە ماوەی ئەم پەنجا ساڵە رابردوودا کتێبخانە و نەرشیزیکی پۆشنبیری و بەنگەنامەیی ھەمەچەشنە و دەوڵەمەندم ئە لا کۆببیتەو، کە خۆی ئە پینچ شەش ھەزار بەرگ کتیب و فەرھەنگ و دەیان جۆری گۆفار و پۆژنامەیی ھەمەچەشنە دەدات بەھەر سێ زمانەکانی (کوردی و عەرەبی و فارسی).

هەر بۆ نموونه وهكو سهرهقه لهم ئاماژه بۆ ههندی لایهنی ورده کاری له هه مه چه شنه یی بواره کانی
پۆشنبیری کتیبخانه کهم ده کهم:

یهك/ له بواری میژوودا: به دهیان بهرگ کتیبی میژوویی، به ههر سی زمان له بواری میژووی کورد و
کوردستان، میژووی سیاسی عیراق، میژووی سیاسی جیهان و ولاتانی ناوچه که له کتیبخانه کهدا
ههن.

دوو/ له بواری نه ده بیات و پرخنه و ئیکۆلینه وهی نه ده بی کوردی و شیعر و شاعیرانی کورد، پهنگه
کهم کتیب هه بی، که لهم په نجا سا له دا چاپ و بلاو بوویته وه له کتیبخانه کهدا نه بی، به
نموونه هه موو کتیب و به ره مه کانی (عه لانه دین سه ججادی)، (مه لا عه بدوا که ریمی موده پریس)، (د.
مارف خه زنه دار) و (د. عیزه دین مسته فا په سوو)، (مه سهوود محه مه د)، (محه مه د عه لی قه ره داغی)
و تاد.

س/ا همموو ئهو كتيبانهى له بارهى زمان و ريزمانى كورديدا نووسراون و بلاو كراونه ته وه له كتيبخانه كه دا ههن تاكوته رايان نه بييت.

چوار/ا كتيبه كانى تايبه ت به گورانى و هونه ر و ئه ده بى فولكلورى كوردى به شيكى تايبه تايان له كتيبخانه كه دا هه يه .

پينج/ا به زمانى عه ره بى و ئهو كتيبانهى تايبه تن به (ره خنه و ليكوئينه وهى ئه ده بى عه ره بى) خويان له شه شه سد به رگ كتيبى دانسقه و ناياب ده دن، كه ژماره يه كيان تيز و نامه ي زانكويين، له ته ك ده يان كتيبى رومان و چيروكى عه ره بى و جيهانى و ديوانى شاعيرانى عه ره ب.

شه ش/ا ئهو كتيبانهى تايبه تن به زمان و شيعر و ئه ده بيات و ليكوئينه وهى ئه ده بى فارسى زياتر له سييسه د دانه ده بن و له به شيكى تايبه تى كتيبخانه كه دان.

حهوت/ کتیبخانه که له مهسه لهی فهرههنگه کانی زمان و زاراوه کاندای زۆر دهو له مهه نه، بۆنموونه بهشیکی زۆر له فهرههنگه کانی، کوردی- کوردی، عه ره بی- کوردی، فارسی- کوردی، ئینگلیزی- کوردی ... تاد. تیایدا به دی ده کریت، له پال فهرههنگه ناو داره کانی فارسی، وه کو: (ده هخدا- ۱۶ بهرگ)، (فهرهنگی سوخه ن- ۱۷ بهرگ)، (فهرهنگی موعین- ۶ بهرگ)، (فهرهنگی بورهان قاطع- ۵ بهرگ)، (فهرهنگی کوردستان- ۳ بهرگ)، (فهرهنگی کاوه- ۳ بهرگ)، (فهرهنگی عه مید- ۲ بهرگ)، له پال فهرههنگی زاراوه کانی هه مه جو، وه کو: فهرههنگی ئه ده بی، سیاسی، ئابووری، فه لسه فی، پزیشکی، کشتو کالی... تاد. به زمانه جیا وازه کان.

هه شت/ نزیکه ی په نجا دانه تیزی دکتۆرا و ماسته ر له بواره کانی زمان و ئه ده بی کوردی له کتیبخانه که دا به دی ده کریت.

نۆ/ به‌شیکى تايبه‌تى كتيبخانه‌كه هه‌موو ئەو كتيب و چاپكراوه كوردییانه‌ن، كه تايبه‌تن به زمان و ئەده‌بیاتی كوردی له رۆژه‌لاتی كوردستان، له‌پاڵ به‌شیک له كتيب و چاپكراوه‌كان به رینووسی لاتینی.

ده/ ئەگەر به‌نموونه ناوی نووسه‌ره‌كان بێنن له‌ده‌ره‌وه‌ی بواره‌كانی زمان و شیعر و ئەده‌بیاتدا، ئەوا له راستی لانا‌ده‌م ئەگەر بئیم: هه‌موو كتيب و دانراوه‌كانی: (د. كه‌مال مه‌زه‌هر، مه‌سعوود مه‌مه‌د، نه‌وشیروان مسته‌فا، مه‌مه‌د حه‌سه‌نێن هه‌يكه‌ل، هه‌موو نامیلکه و كتيب و نووسینه‌كانی به‌رپێز مام جه‌لال ... تاد) زۆری دیکه‌ش له كتيبخانه‌كه‌دا هه‌ن.

یازده/ كتيبه‌كانی یاداشت و بیره‌وه‌ری، میژووی سیاسی كورد له ئێران، میژووی حیزبی شیوعی عێراقی، پارتی دیموكراتی كوردستان، كۆمه‌له‌ی په‌نجده‌ران و یه‌كیتی نیشتمانی كوردستان، به‌شیکى دیکه‌ی كتيبخانه‌كه پێكده‌هێنن.

دوازده/ هەرچی دیوان و باس و لیکۆئینهوه ههیه و چاپ و بلاوکراوهتهوه، له بارهی ههريهك له مهلاى جهزيرى، نهحمهدى خانى و مههم و زين، نالى، سالم، كوردى، شيركو بيكەس ... تاد) له كتيبخانهكهدا ههيه.

سيژده/ سهبارت به گوڤار و پوژنامه و دهورياتي كوردى و عهرييش، نهوا پوژنامه و گوڤارهكانى وهكو: (كاروان، برايەتى، رزگارى، گوڤارى مههاباد، گوڤارى سروه، بهيان، پوژنبيريى نوى، پوژى كوردستان، ههتاو، بيري نوى، بليسه، گهلاويژ، هاوكارى) بهشيكيان بهتهواوتهى و ههنديكيان به ناتهواوى له كتيبخانهكه بهدى دهكرين.

چوارده/ به زنجيره ههموو ژمارهكانى (گوڤارى زانكوى كويه، گوڤارى كوڤى زانيارى كوردى حهفتاو ههشتاكان، گوڤارى نهكاديميائى كوردى، گوڤارى ههتاو، نزار، زارى كرمانجى، كوردستان، شهفهق، نوبههار...تاد) له كتيبخانهكهدا ههن.

بەگشتى و بە قەلەمى درشت ئەمانە بەشىگن ئە پېكھاتەى كىتېبخانەكە. ئەپال زۇر بوار و بابەتى دىكە ئە وىنەى: مېژووى رۇژنامەوانى كوردى، جوگرافىا و مېژووى شارو باژىرەكانى كوردستان، مېژووى ھۆز و خىلەكانى كورد ... تاد.

بەندە نىازى ئەووم ھەيە كىتېبخانەكەم بگوازەو ھە بۇ كىتېبخانەى زانكۆى كۆيە و پېشكەشى بگەم تا ئەووى رۇلەكانى گەلەكەم سوودى ئى بىينن و كەلئىنكى شىاو پرىكاتەو. بەلام مەبەستم ئەوويە كەوا پىرۇژەكە لەژىر چاودىرى و سەرىپەشتى خۇمدا و لەماووى ئەو سالدەا لە خزمەت و وەزىفەدا ماومە جىبەجى بگرىت. ئەنجا بە مەبەستى جىبەجىگەردنى پىرۇژەكە پىشنىياز دەكەم:

۱- بەرپىز سەرۇكى زانكۆ خۇى، ئەگەرىش گونجا بە ھاورپىيەتى يارىدەدەرەكانى لەسەر رېگای ھاتوچۇياندا بۇ كۆبوونەوكانى وەزارەت ئوتف بگەن و جارېكىيان ئە رېگەدا ئىستىك بگەن و لابەدن بۇ مالى بەندە (لە شارۇچكەى كەسنەزان)، ھەم چايەكىشمان ئەلا بخۇنەو، ھەمىش ئە نرىكەو كىتېبخانەكە بىينن، ئەوسا برپار لەبارەى پىرۇژەكەمەو بەدن،

۲- ئە كىتەبخانەى ناوەندىى زانكۆ، ھۆلىكى شايستەمان بدەننى (بەشى خوارەوى بىناى كىتەبخانەى زانكۆ، جگە ئە ھۆلى خويىندەنەو ھۆلىكى دىكە ھەيە، كە ھەندى كىتەب و شتى تىدايە) دەكرىت ئەو ھۆلەمان بۆ تەرخان بكەن.

۳- مەبلەغىك پارەمان بۆ تەرخان بكەن تاوەكو ئەم خەرجىيانەى پىبەكەين:

أ- ھۆلەكەى پى رىك وساز بكەينەو، بۆيەكردن، قىل و كلىلى دەرگاوپەنجەرەكان.

ب- ھۆلەكە بۆ كىتەبخانەكە تەجھىز بكرىت، واتە بەدار وتەختە يان رەفە و دەرەجى تايبەت بە كىتەبخانەى بۆ بكرىت و ئە ھۆلەكەدا داىبمەزىنن.

ج- ھەندىك ئە كۆمەلەى گۆقار ورژنامەكان، يان كىتەبەكان، پىويستىيان بە بەرگىردن و تەجلىد ھەيە بۆيان بكەين بەر ئە گواستەنەويان.

د- كتيبهكان بهپيى ئەو پۇلئىنبەندىيەى ئىستا ھەيەتى، دەخريئە ناو كارتۇن و بەدوو سى كاروان دەگوازرئىنەو ە بۇ كتيبخانەى زانكۇ.

ه- ە كتيبخانەى زانكۇ لئىزنەيەكى بۇ پيكدەھيئىن، بەپيى سيستەميكى داتا بەيىسى گونجاو، ئە دوو كۇمپيوتەردا ھەموو ناوئىشانەكان وردە وردە تۇمار دەكەين.

۴- ئەنجا بۇ ئەو ەى پۇژدەكەمان بەپوختەيى و بەريكوپيىكى جيەجى بكريت، بە گوپەرى دىلخوازى خۇم و بەپيى ئەو پلان و نەخشەيەى كە دامانرشتوو، داوا ئە سەرۇكايەتى زانكۇ دەكەم تەنيا بۇ ماو ەى ئەو سالى ەى داديت بەريو بەرپيى كتيبخانەى زانكۇ بە بەندە بسپىرن، تا برپيار و ئىختياراى كارمەندەكان و كتيبخانەكە ئەدەست بەندە دابيت، ھەروەھا بەخيىرايىش بتوانم پەيوەندى ئەگەل سەرۇكايەتىى زانكۇدا بگرم و ھەر كاروباريكىش پيويست بكات گەرماوگەرم رايى بكەين دوور ئە رۇتىن و بيروكراتىەت.

- ۵- ھۆلەكە بەناوی بەندە بکریت، بەشیکیشی بۆ وینە و کتیب و دەستخەت و کەلویە ئەکانی خۆم تەرخان بکریت، ھەرودھا تا لە ژياندا مابم، بە مەبەستی نووسین و لیکۆلینە و دەکانم، ئەوا ئەو مافەم ھەبیت کە بە ئازادی ھەرچییەکم پێویست بوو بە ئەمانەت وەری بگرم.
- ۶- ئەنجا دوابەدوای تەواو بوونی کارەکان، دەکریت ھۆلەكە لە مەراسیمیکی شایستەدا بەفەرمی بکریتەو.

ئەو دی روون و ئاشکرایە، کەوا ئەم کتیبخانە و ئەرشیفە تاییبەتە، بەرھەم و دەستکەوتی ھەموو تەمەنی خۆمە و ئەمڕۆ وەکو پارچەییەكە لەدڵ و لە جگەرم، ھەرودەکو مندال و جگەرگۆشەکانی خۆشم لەلام خۆشەویست و بەقیمەتە، تەنانەت لە ھەموو مال و مووڵک و سامانی خۆم خۆشتر دەویت، بەلام بە ھەموو دڵ و دەروونیشەو گەیشتوومەتە ئەو بپاریدی پێشکەش بە زانکۆی کۆیی بەکەم لە دوای ئەو دی رەزامەندیی زانکۆ دەخوایم کەوا ھاوکار و پشتیوانم بن لە بە ئەنجامگەیانندی

نەم كارە، كەوا تەنیا مەبەست و ئامانچ ئە پشتهوەی بەرژەووندىي گشتى و خزمەتکردن بەگەل و بە نىشتمان و بە رۆلەكانى گەلى كوردەوویە.

ئەگەل ئەو پەرى ریز و خۆشەویستی
براتان
پ. د. عوسمان دەشتى
۲۰۲۱/۶/۲۰

ھەر ئەسەرەتاوہ سەرۆکایەتى زانکۆ، بەتایبەتیش پ.د. وەلى مەحمود ھەمەد، پيشوازىيەكى شایستەى ئە بیروکە و ئە پرۆژەکەمان پيشاندا و بەئینى ھەموو جوۆرە ھاوکارى و پشتیوانىيەكى پيشووستیشى پیداین، ئەگەل ئەوہى ھەنگاو ھەلپەنان بۆ بە جیگەیاندى كارەكە، بەھوى ھەندى پيشھاتەوہ تۆزىك خاوى تىكەوت و ماىەوہ بۆ دەستپىكى سالى خویندى تازە ۲۰۲۱-۲۰۲۲. ئەوہ بوو ئە كتیبخانەى ناوہندىي زانکۆدا ھۆلىكى شایستەمان ئامادە کرد بە ھەموو كەرەستە و پیداووستىيەکانىيەوہ، ئەنجا تەواوى ئەرشىف و كتیبخانەکەمان ئە ھەولیرەوہ گواستەوہ بۆ كۆیە و

بە ھاوکاری و ئە خۇبوردوویی بەرپۆدەبەر و کارمەندانى كىتېبخانەى ناوەندى زانكۆ بە تايبەت ھەول و ماندووبوونى بەرپۆز شاخەوان محەمەد ھەقيانى بەرپرسى كارگىرى كىتېبخانەى ناوەندى و ئە گەلېشىدا كاروان مەحمود رەشىد ھەرگىز لەبىر ناکرىن، توانيمان بە ماوەیەكى كەم و بە رېكويىكى تەواوى كىتېبخانەكە ئە ھۆلەكەدا جىگىر بکەين، يەكەم شت پۆلئىنبەندىيەكى سەرەتاييمان بۆ كىتېبخانەكە كرد و بەمە ھەنگاوى يەكەم و گرینگى پڕۆژەكەمان جىبەجىكرد، ئەنجا بەر لەوہى بکەوينە سەر ئەنجامدانى ھەنگاوى دووہى سەرەكى كارەكە، كە خۆى ئە تۆمار و ئەژمار و پۆلئىن و ناوئوسكردى كىتېبەكان و داخىلكردنىان بەپىسى سىستەم و داتا بەيسى تايبەت ئە كۆمپىوتەردا دەبينىتەوہ، بەر لەوہ بە گونجاومان زانى رېورەسمىك بۆ كردنەوہى ھۆلەكە و راگەياندى بەرپۆدە بىەين.

ئەوہ بوو ئە پۆزى ۲۰۲۱/۱۱/۱۶ دا و ئە سائۇنى كىتېبخانەى ناوەندى بە ئامادەبوونى سەرۆكى زانكۆ، يارىدەدەرانى سەرۆكى زانكۆ، راگرى ھاكەنتى پەرورەدە، سەرۆك و مامۆستايانى بەشى كوردى،

ژمارهیهك له میوان و كهسایهتی و پرووناكبیرانی شاری كۆیه، ئەنجا ژمارهیهك له دۆست و هاویری و ئەندامانی خیزان و بنه مائەى خۆمان، ئاهەنگ و پێوه پەسمیكى قەشەنگ و خنجیلانە بەرپێوه چوو. له مەراسیمەكەدا هەریهك له بەرپێزان پ.د. وەلى مەحمود سەرۆكى زانكۆ، پ.ی.د. حەیدەر لەشكرى یاریدەدەرى سەرۆكى زانكۆ بۆ كاروبارى زانستى و خویندنى بالآ، پ.ی.د. دەریا جەمال حەویزی سەرۆكى بەشى كوردی، پ.ی.د. عومەر مەحمود كەرىم وەكو نوینەرى مامۆستایانى بەشى كوردی، و تەیان پێشكەش كردو له گوتار و قسەكانیاندا بە پەسەندى و پێشوازی و پیاھەڵدانى پڕۆژەكە و ستایشکردنى بەندەش لەم پووهوه، گەئێك قەرزدار و منەتباریان كردین.

دواتر بېروانامەى پێزئێنان لەپای ئەم پڕۆژەیه لەلایەن سەرۆكایەتى زانكۆ و بەشى كوردییهوه بەخشرایه بەندە، قسەى كۆتایی لەمەر سەربرده و ناوەرۆك و ناواخنى كتیبخانهكە بۆ بەندە هێلرایهوه، له پاشان ئامادهبووان بەناو هۆلەكەو راپەرۆكەنى كتیبخانهكەدا گەران و له نزیکهوه ناشناى بەش و بابەتگەل و ناوێشانەكان بوون. بەخواردن و بەخشینهوهى شیرینی و بڕێك وینەى

يادگارى رېپورەسمەكە لەو پۇژەدا كۆتايى ھات. بۇ ھەفتەى ئايندە كەوتىنە مشورخواردن و ھەنگاۋ ھەلھېنان بۇ جىبەجىكردى قۇناغى دووم كە پىيوستى ھەرە گرېنگە بۇ ھەر كىتېبخانەيەك ئەۋىش ئەژمار و پۆلىن و تۆماركردنە لە كۆمپىوتەر بۇ ئەو مەبەستە بەھاوكارى د. ئارام سامىي بەرپەۋەبەر، دوو لىژنە پىكھېندران، تاۋەكو لە پۇژانى ھەفتەدا بە نۇرە دەستبەكار بن بۇ ناۋنوسىن و ئەژمار و تۆماركردن بەپىي سىستەمىكى تايبەت كە لە كىتېبخانەكەدا پەپرەو دەكرىت.

لە راستىدا ئەمەيان كارىكى ئاسان نەبوو، بەلام بەھۇى لەخۇبووردووى و پىشۋازى گەرمى تەۋاۋى كارمەندەكان و بەتايبەتىش ھەردوو بەرپۇزانى سەرۆكى لىژنەكان، د. فايەق شكور عەباس و د. ئەحمەد عەبدوللا ۋەلى، تۋانرا لەماۋەيەكى كەمتر لەۋەى پىشېنىمان بۇ كردبوو، لە دەستپىكى سالى نوپى ۲۰۲۲ تاۋەكو كۆتايى مانگى نىسانى ئەۋسائە تەۋاۋى كارەكان رابىپەرىندرىت و كىتېبخانەكە بەتەۋاۋى و بەدروستى بكەۋىتە سەر شارپى سوودلىۋەرگرتن و بەردەستبوون، ۋەكو بەشېك لە كىتېبخانەى ناۋەندىي زانكۆ كۆيە، بۇ ھەموو خويندكاران و توپۇژەران و مامۇستايان

بەتایبەت ئە بواری پەسپۆرییەکانی زمان و ئەدەبیات، ئە هەر سێ مەیدانی زمانەکانی کوردی و عەرەبی و فارسیدا.

کردنەوی کتیبخانە کە ئە میدیاکان و تۆرە کۆمەڵایەتییەکاندا، ئە شیوەی هەوآل و رێپۆرتاژ و پەسن و دەستخۆشی لێکردن رەنگی دایەو. لێرەدا یەکیکیان وەکو نمونە دەهینینەو کە ئە لایەن براو هاوڕیی خەباتگێرو رووناکییرمان کاک قادر وریاوه ئە کاتی خۆیدا ئە تۆری کۆمەڵایەتی فەیسبووکدا بلاو بوویەو کە ئەمەش دەقەکەیهتی:

(دهسپيشخهرييهكى جوان و پيشوازييهكى شايان له ههرييمي زانكووى كوهدا)

قادر وريا ۲۰۲۱/۱۲/۱۶

ئه مپرو بهشدارى رپورهسميك بووم كه جگه له وهى زورم چيژ ئيوهرگرت، زوريشى ئى فير بووم. پرؤفيسور د. عوسمان دهشتى له بهره بهرى خانه نشين بوونيدا، برپارى داوه كتيبخانهى شهخسى خوى پيشكەشى كتيبخانهى ناوهنديى زانكووى كوهدا بكا. كتيبخانهيهك كه له ههزاران كتيب پيكهاتووه، ئه ويش چون كتيبيك؟ به دهيان فهرهنگ به زمانهكانى كوردى و فارسى و عهرييه كه هيئنديكيان وهك "لغتنامهى دهخدا" و "فرهنگ سخن" له ۱۵ بهرگ زياترن؛ سهدان تووژينه وهى زانكووى له ئاستى ماستهر و دوكتورا له بوارهكانى ئه دههه و زمان و ميژوو و رؤژنامه نووسى كه به شيوه كتيب چاپ بوون؛ سه رجهم بهره مهكانى كومه ليك نووسهر و كه سايه تيبى زانستى كورد وهك د. كه مال مه زههر، د. مارف خه زنه دار، مامؤستا مه سعود مه مه مه د و هتد؛ موجه لاهد (كووى

ژماره‌كان به بهرگ تيگيرايى چەندىن گۆفارى كۆن ھى دەيەكانى ۶۰ و ۷۰ و ۸۰ى سەدەى زايىنى پېشوو، نوسخە و چاپە جياوازەكانى ديوانى زۆر لە شاعيرە كلاسيكەكانى كورد؛ لە گەل ئەمانەشدا، ئەرشيفىكى بە نرخ لە نامە و دەستنووسى كەسايەتییە سىياسى و زانستییەكانى كورد كە كاتى خۆى بۆ وەرگرتنى زانيارى و روونکردنەو لە بارەى ئەو بابەت و كەسانەى تويژينەوەى لە سەر كردوون، پيوەندى پيوە گرتوون. تەنانەت ئەو جانتا و ريزى بەرنامە و لۆگۆ و پيزلینان و بەلگەنامانەى لە فستيفال و كۆنگرە و كۆنفرانس و دیدارە كۆلتوورى و زانستییەكانى نيوخۆ و كوردستان، بە دیارى پييان داو، ئەو كتيبخانە پيشكەشكراویدا دەبيندريين.

زانكۆى كۆيە ھەر لە نيو كتيبخانەى ناوەندى خۇيدا، ھۆليكى تايبەتى بۆ كتيبخانەكەى د. عوسمان دەشتى و ھەر بە ناوى خۇيەو تەرخان كردوو. ئەمڕۆ پينجشمە ۱۶ى ديسەمبىرى ۲۰۲۱، پيۆرەسى كردنەوەى ئەو كتيبخانەيە بەرپووە چوو. بۆ من بەشدارى ئەو بۆنەيەدا لە چەند بارەو پيويست و ئەرك بوو. لە پيشدا وەك ريزگرتن لە دەسپيشخەريیەكەى ئەو پروفيسۆرە بە خزمەتە.

چونکه دئنیام ئەو کتیبخانەیه گرنگترین و زۆرتین بەشی ئە سامان و دارایی ئەو پیاووە بەخشنەدیه پێک دینا و وەک بۆ خۆی ئە قسەکانی ئەمڕۆیدا کوتی، بە قەرا منداڵەکانی بە لایەووە خۆشەویستن. بەو حالەش ئەو پێی باشە بیاندا بە زانکۆ تا خویندکاران بە تاییبەتی خویندکارانی ماستەر و دوکتورا، سوودیان ئی وەرێگرن.

د.عوسمان جگە ئەووی ئە قۆناغی بەکالۆریۆس و خویندنی دوکتورا مامۆستام بوو و ئەم بارەیهووە حەقی ئوستادیی بە سەر من و زۆرانەووە هەیه، ئێمە وەک رۆژەهەلاتییەکانی کوردستانیش پێی قەرزدارین. د.عوسمان هەم تویژینەووی ماستەر (دەربارە ی ناوەرۆکی سیاسی و کۆمەڵایەتی شیعرەکانی هیمن) و هەم تویژینەووی دوکتورای خۆی (ئەزموونی شیعیری موکریان و شویتی ئە میژووی ئەدەبی کوردیدا) بۆ باس ئە ئەدەبی رۆژەهەلاتی کوردستان تەرخان کردووە. دیارە کۆمەڵێک نووسین و تویژینەووی دیکەشی هەر ئە بارە ی ئەدەب و ئەدیابانی رۆژەهەلاتی کوردستان ئەنجام داوون کە هەموانیان نرخ و گرنگیی خۆیانیان هەیه.

پیشوازیی زانکۆی کۆیه ش له م ههنگاوهی د.عوسمان دهشتی، شایان و شیاوی ئاماژه پیکردنه. چونکه وێرای تهرخانکردن شوین و پیداوایستییهکانی دیکه ی راگرتن و دهستپیراگه یشتی خوینهران و داواکارانی ئه و گه نجه به نرخه، به جوانترین وتار و دهربرین له سه ر ئاستی سه رۆک و جیگری زانستی سه رۆکی زانکۆی و ریزلینانی پرۆفیسۆر دهشتی له لایه ن سه رۆکایه تی زانکۆ و کۆلیژی په روه رده و سه رۆکایه تی به شی کوردی، به دهنگیه وه هاتن .

خۆزگه م دهخواست ئه و وتانه ی ئه مرۆی سه رۆکی زانکۆ (پرۆفیسۆر د. وه لی مه حموود) و جیگره زانستییه که ی (د. حه یده ر له شکری) و، د. عومه ر که ریم مه حموود و خودی د. عوسمان دهشتی- که له به ر ده نگدانه وه ی هۆله که، بی ئامیر و ته نانه ت بی تۆمارکردنیش پیشکه ش کران- به فیدیۆ و له سه ر کاغه زیش بلا و بانه وه، چونکه پر بوون له بۆچوون و ئه زموون و پیشنیازی جوان. یه کیک له خاله سه رنجراکیشه کانی ئه و وتارانه، ئاماژه به خزمه تی ئه و تیکۆشه رانه ی کوردستان له هه ر دوو به شی باشوور و رۆژه لاتی کوردستان بوو، که به هۆی خزمه تی پیشمه رگایه تی، به دره نگه وه و به

تەمەننىكى زۆرەۋە گەرانەۋە نىۋە ھەرىمى زانكۆ، درىژەيان بە خويىندىن داۋەۋە بوۋنەۋە بە مامۇستا و دوكتور و پروفېسسور و ئەم پانتايىيەشدا جىن پەنجەيان ديارە و بەرھەمى بە نرخ و شويىندانەريان پيشكەش كردەۋە. پروفېسسور د.عوسمان دەشتى بەكىك ئەۋ تىكۆشەرەنەيە. ئىرەشدا بوۋ كە مامۇستا ھەسەنزادە كە ھەنگرى بېرونامەى فەخرىي زانكۆى كۆيەيە، يادى ئىكرايەۋە و ناۋى ھات .

بەۋەش گەلىك دلخۆش بوۋم كە ھەم د.عوسمان و ھەم وتارىيىژانى دىكەى ئەم رېۋرەسمە، ھىچ كاميان خاتوۋنى ھاوسەرى د.عوسمان، مامۇستا (نەجىبە) يان ئە بىر نەكرد كە رۆلىكى گەۋرەى ھەبوۋە ئە پشتيوۋنى و ھاوكارىي ھاوسەرەكەى ئە ھەر دوۋ قۇناغى خەباتى شاخ و تىكۆشانى زانستى و پاراستنى كتىبخانەكەيدا و بە رېز و پىزانىنەۋە ئاۋريان لىدايەۋە.

بە نۆرەى خۇم پىرۋزىبايى ئە پروفېسسور د.عوسمان دەشتى و زانكۆى كۆيە دەكەم بە بۇنەى خولقاندنى پووداۋىكى ئەم چەشنە كە بە دىنبايىيەۋە شياۋى ئىفىرېۋون و، كردنى بە نەرىتىك ئە ژيانى زانستى و زانكۆيىدايە.

لیستی کتیب و گوڤار و بلاوکراوهکانی هۆلی د. عوسمان دهشتی

ژماره	لیستی کتیب
٢٩٢٠	نهدبی کوردی
٣١٥	ریژمانی کوردی
٧٣٤	الادب العربی
٧٥	قواعد العربیة
٧٦٦	میژوو به زمانی کوردی
٣٥٢	میژوو به زمانی عربی
٥٥	جوگرافیا
٢٥٠	قانون و سیاسهت
٧٨	کارگیزی و نابوری
١٢٧	دهرووناسی و فلسفه
٣٢٧	کتیبی ناینی
٣٨	زانست و نهاندازی
٣٣٠	کتیبی فارسی
٢٠٠	فهرهنگهکان
١٠٤	رۆژنامهگری
٢٥٥	کتیبی جوراوجۆر (تیکم)
٦٩٢٦	گۆی گشتی
	لیستی گوڤار و بلاوکراوهکان: ٣٠٢
	ناونیشانی جوراوجۆری گوڤار و بلاوکراوهکان.

کتبیت / بقی پمیداکردنی زبانی و شارهزایی زبانی نگارسانی زانستی و پژوهشپیری و پروژانی
نووسار ساردانی شم پزگشایی خوارهوه یکن.

osmandashty.net

مادان ویتنه و دیهانی چمک لایالکی پمومانداز به پژوهشپیری کردنوهی هوانی کتبخانه و
شهریانی د. هوسان دهشتی نگارانی ۱۳۷۰/۱۲/۱۶

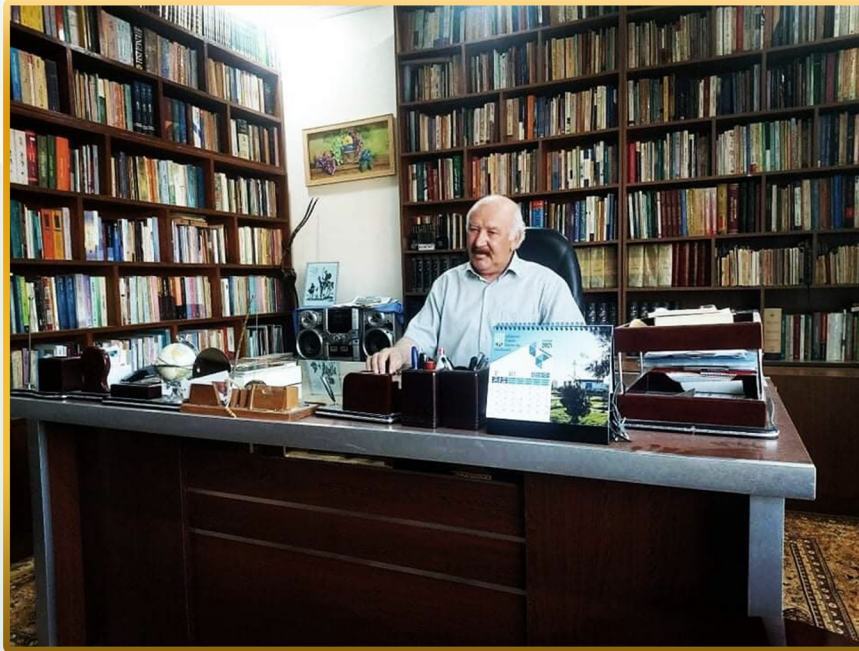

سوپاس و پىزانين

بۆ بهرپۇز / پ.د. عوسمان دەشتى

سوپاس و پىزانينى خۇمان ئاراستەى بهرپۇزتان دەكەين بهرامبەر به پىشكەشكەشكردنى تەواوى كىتەبخانە و ئەرشىفى تايىبەتى خۇتان به كىتەبخانەى زانكۆى كۆيه، ئەو ديارىبه به نرختان دەبىتە پالپشتىبه كى گەوره بۆ خوئىندكاران و مامۇستايانى به شه كان له زانكۆمان.

هەرىژىن و سەرکەوتوبن

پ.د. وهلى مەحمود ھەمەد
سەرۆكى زانكۆى كۆيه
۲۰۲۱/۱۲/۱۶

سو پاس و پیزانین

به ریز پ. د. عوسمان دهشتی

سه رو کایه تیی بهشی زمانی کوردی فاکه لتی پهره وردهی زانکوی کویه، ماموستایان و خویندکارانی هه موو ناسته کانی دکتورا، ماسته، دبلوم، به کالوریوس. نه و دیارییه گه وهه ناسایه ی ئیوه یۆ ئیمه بهرز دهنرخین

به ئن دیاره له ناو قهومی به سیتا قه دری سه نه تکار
وه کو عه کسی قه مه ر وایه له ناو حه وزیکی ئیخندا
هه ریزین و سه رکه وتوبن.

ده ریا هه ویزی

سه روکی بهشی زمانی کوردی
P-PI / IP / IV

حکومتی ہائر ایجوکیشن کونسل
ساروکی زانکو
وزارتی خوشنویسی پالا و ٹیوٹوریل اینڈ ریسرچ
زانکونی کلب

No
Date

زمرہ
 ریجنل ایڈمن
 ۲۰۲۱/۲۰۲۲
 ۲۲۱۱

فرماتی زانکو

دوا بہ دواي عمرودو فرماتی زانکوین بہ زمراتی (۳۴۲/۲۰۲۱) و (۳۴۳/۲۰۲۱) لہ ریگماتی (۲۰۲۱/۲۰۲۲)، تہیت بہ دان و تیورن لہ پڈسی بریوہریماتی کتبخانہ نوادی زانکو، پڈسی نام دسلائی پڈمان دراوہ بریرماقا بہ۔

گڈونی نووکی فرماتکشی ساروہ و دانلی پڈز (پد۔ عثمان حمد خضر) وک سارپریشتری بریوہریماتی کتبخانہ نوادی زانکو، وک لہ بہ فرماتکشی پڈشومان لکرت۔ نام فرماتہ جن بہ جن دکرت لہ پڈی دروونہوہ۔

پد، ولی محمود حمد
 ساروکی زانکو

President Office

Koya University
 University Park
 Daniel Mitterand Boulevard

president.office@koyauiversity.org
 koyauiversity.org

حکومتی ہائر ایجوکیشن کونسل
ساروکی زانکو
وزارتی خوشنویسی پالا و ٹیوٹوریل اینڈ ریسرچ
زانکونی کلب

No
Date

زمرہ
 ریجنل ایڈمن
 ۲۰۲۱/۲۰۲۲
 ۲۲۱۱

فرماتی زانکو

پڈشت بہ دسلائی پڈمان دراوہ۔ بریرمان دا بہ۔

دانلی پڈز (پد۔ عثمان حمد خضر)، لہ پڈسی بریوہریماتی کتبخانہ نوادی زانکو، نام فرماتہ جنہین دکرت لہ پڈی دسد بہکرپوونہوہ۔

پد، ولی محمود حمد
 ساروکی زانکو

President Office

Koya University
 University Park
 Daniel Mitterand Boulevard
 Koya, Kurdistan Region, Iraq

president.office@koyauiversity.org
 koyauiversity.org

حكومة إقليم كردستان
سەرۆكایهتی نهێنووهدان و بهزیران
وێزارهتی خوێندنی پێدا و توێژینهوهی زانستی
زانکۆی کۆیابو

ژماره No
پێداوێرانی زانیشتی Date
٢٠٢١/١١/١١ ١١/١١/٢٠٢١
کۆردي

فهرمینی زانکۆی

ئهماره به فهرمینی زانکۆی ژماره (٧ / ٢٧٣ - ٢٠٢١ / ١١) به مامانستی گومارستوه و
چوگامکارانی کاتێبخانهی مهزبور. هوسمان دهشتی (مامان هوسمانهانی پێداوێر و پێداوێرماندهیه)
بهپهڕمهکانی ئارههمهت به ئامۆژی (مامان بهزیرانی گومارستوه و دامهزراندن و چوگامکارانی کاتێبخانهی
ئامۆشایه د. هوسمان دهشتی) له کاتێبخانهی ئامۆشای زانکۆی کۆیابو ، نام بهپێژێاری ئهوار و پێشمانوه.

١- بهاد. هوسمان دهشتی
٢- بهاد. بهزیرانی مامان
٣- شههراوان کاکوسمان
٤- کاروان محمود و شهید
ه. شاکار مامان و بههزیرانی

حكومة إقليم كردستان
رئاسه مجلس الوزراء
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
جامعة كويبا

ژماره No
پێداوێرانی زانیشتی Date
٢٠٢١/١١/١١ ١١/١١/٢٠٢١
کۆردي

فهرمینی زانکۆی

ئهماره به فهرمینی زانکۆی ژماره (٧ / ٢٧٣ - ٢٠٢١ / ١١) به مامانستی گومارستوه و
چوگامکارانی کاتێبخانهی مهزبور. هوسمان دهشتی (مامان هوسمانهانی پێداوێر و پێداوێرماندهیه)
بهپهڕمهکانی ئارههمهت به ئامۆژی (مامان بهزیرانی گومارستوه و دامهزراندن و چوگامکارانی کاتێبخانهی
ئامۆشایه د. هوسمان دهشتی) له کاتێبخانهی ئامۆشای زانکۆی کۆیابو ، نام بهپێژێاری ئهوار و پێشمانوه.

- ١- بهاد. هوسمان دهشتی
- ٢- بهاد. بهزیرانی مامان
- ٣- شههراوان کاکوسمان
- ٤- کاروان محمود و شهید
- ه. شاکار مامان و بههزیرانی

♦ تێببایی / گهتت شارچهرهیی نام كاره ئامۆشای هههمان ئارههمهت ناچام دههزیرانی ، بهخێواری زانیشتی
و نامسهزاردانهت خاڕج دهكاریت .

Kurdistan Regional Government
Presidency of Ministers Council
KOVA UNIVERSITY - Ministry of Higher Education and Scientific Research

به.اد. ولی محمود حهكیم
سهروۆکی زانكۆ

- ♦ وێشامهت بهاد.
- ♦ بههزیرانی بهزیرانی سهروۆکی زانكۆ
- ♦ بهزیرانی بههزیرانی سهروۆکی زانكۆ
- ♦ مامان بهزیرانی کاتێبخانهی ئامۆشای زانكۆ
- ♦ مامان بهزیرانی ئامۆشای زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ ئامۆشای دهرجوو.

president.office@koyauiversity.org
koyauiversity.org

Koya University
University Park
Daniel Miterrand Boulevard
Koya, Kurdistan Region, Iraq

President Office

Kurdistan Regional Government
Presidency of Ministers Council
KOVA UNIVERSITY - Ministry of Higher Education and Scientific Research

به.اد. ولی محمود حهكیم
سهروۆکی زانكۆ

- ♦ وێشامهت بهاد.
- ♦ بههزیرانی بهزیرانی سهروۆکی زانكۆ
- ♦ بهزیرانی بههزیرانی سهروۆکی زانكۆ
- ♦ مامان بهزیرانی کاتێبخانهی ئامۆشای زانكۆ
- ♦ مامان بهزیرانی ئامۆشای زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ بهزیرانی مامان زانكۆ
- ♦ ئامۆشای دهرجوو.

president.office@koyauiversity.org
koyauiversity.org

Koya University
University Park
Daniel Miterrand Boulevard
Koya, Kurdistan Region, Iraq

President Office

